

EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE

Evropsko teritorialno sodelovanje je instrument kohezijske politike, namenjen čezmejnemu reševanju težav in skupnemu razvoju potenciala raznolikih ozemelj. Evropski sklad za regionalni razvoj ukrepe sodelovanja podpira prek treh ključnih elementov: čezmejnega sodelovanja, nadnacionalnega sodelovanja in medregionalnega sodelovanja.

PRAVNA PODLAGA

Člen 178 Pogodbe o delovanju Evropske unije in Uredba (EU) št. 1299/2013 z dne 17. decembra 2013.

SPLOŠNE DOLOČBE

Evropsko teritorialno sodelovanje je del kohezijske politike od 90. let prejšnjega stoletja. Za programsko obdobje 2014–2020 je bila prvič v zgodovini evropske kohezijske politike sprejeta posebna uredba, ki zajema ukrepe v okviru evropskega teritorialnega sodelovanja, ki se financirajo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Evropsko teritorialno sodelovanje je instrument kohezijske politike, namenjen reševanju težav, ki presegajo nacionalne meje in zahtevajo skupno rešitev, ter skupnemu razvoju potenciala raznolikih ozemelj.

V proračunskem obdobju 2014–2020 je bilo za evropsko teritorialno sodelovanje namenjenih 9,3 milijona EUR. Ta sredstva so porazdeljena, kot sledi:

1. 74,05 % za čezmejno sodelovanje. V te programe so vključeni regionalni in lokalni organi območij s skupno (kopensko ali morsko) mejo, njihov namen pa je razvijati obmejna območja, izkoristiti njihove doslej še neizkoriščene možnosti za rast in reševati skupne izzive, opredeljene s skupnimi močmi. Ti skupni izzivi lahko zajemajo vprašanja, kot so: slaba dostopnost, kar zadeva informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT); slaba prometna infrastruktura; upad lokalne industrije; neustrezno poslovno okolje; pomanjkanje povezovanja med lokalnimi in regionalnimi upravami; nizke ravni raziskav in inovacij ter uveljavljana IKT; okoljska onesnaženost; preprečevanje tveganja; negativen odnos do prebivalcev sosednje države itd.;
2. 20,36 % za nadnacionalno sodelovanje. Ti programi pokrivajo večja nadnacionalna ozemlja, njihov namen pa je okrepiti sodelovanje med nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi subjekti na večjih evropskih geografskih območjih z ukrepi, ki spodbujajo celosten teritorialni razvoj. Poleg tega ti programi zajemajo

tudi pomorsko čezmejno sodelovanje, ki ni vključeno v programe čezmejnega sodelovanja;

3. 5,59 % za medregionalno sodelovanje. Namen teh ukrepov je izboljšati učinkovitost kohezijske politike z ukrepi, ki spodbujajo medregionalno izmenjavo izkušenj o vprašanih, kot so zasnova in izvajanje programov, trajnostni razvoj mest in analiza razvojnih trendov na ozemlju Unije. Izmenjava izkušenj lahko vključuje spodbujanje obojestransko koristnega sodelovanja med inovativnimi raziskovalno intenzivnimi grozdi ter izmenjave med raziskovalci in raziskovalnimi ustanovami.

GEOGRAFSKA POKRITOST

Načeloma se lahko v okviru čezmejnega sodelovanja podpirajo vsa območja ob notranjih in zunanjih kopenskih mejah EU in morskih mejah (regije, ki so medsebojno oddaljene največ 150 km oziroma tudi več v primeru najbolj oddaljenih regij). Območja, zajeta v okviru nadnacionalnega sodelovanja, opredeli Komisija ob upoštevanju makroregionalnih strategij in strategij za morske bazene, države članice pa imajo možnost, da dodajo območja ob upravičenih območjih. Medregionalno sodelovanje zajema celotno ozemlje Evropske unije. Najbolj oddaljene regije lahko v okviru enotnega programa sodelovanja združijo ukrepe čezmejnega in nadnacionalnega sodelovanja.

V programih sodelovanja lahko sodelujejo tudi tretje države. V tem primeru se lahko za financiranje ukrepov sodelovanja uporabita tudi evropski instrument sosedstva in instrument za predpristopno pomoč.

TEMATSKA OSREDOTOČENOST

Da bi v kar največji meri izkoristili kohezijsko politiko in prispevali k izpolnitvi ciljev strategije Evropa 2020, se mora podpora ESRR za evropsko teritorialno sodelovanje osredotočati na omejeno število tematskih ciljev^[1], ki so neposredno povezani s prednostnimi nalogami strategije Evropa 2020. V uredbi, ki ureja Evropski sklad za regionalni razvoj^[2], je v okviru vsakega tematskega cilja naveden seznam prednostnih naložb, ki jih dopolnjujejo dodatne prednostne naloge, prilagojene posebnim potrebam ukrepov evropskega teritorialnega sodelovanja.

Čezmejni in nadnacionalni programi se lahko osredotočajo na največ štiri tematske cilje, za medregionalno sodelovanje pa tovrstna omejitev ne velja. Primeri posebnih prednostnih področij podpore za programe evropskega teritorialnega sodelovanja so naslednji:

1. čezmejno sodelovanje: spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in podpiranje mobilnosti delavcev s povezovanjem čezmejnih trgov dela, spodbujanje socialnega vključevanja in čezmejnega povezovanja skupnosti, razvoj in izvajanje skupnih izobraževalnih programov in programov poklicnega in drugega usposabljanja itd.;

---

[1] Tematski cilji so navedeni v členu 9 Uredbe (EU) št. 1303/2013 z dne 17. decembra 2013.

[2] Člen 5 Uredbe (EU) št. 1301/2013 z dne 17. decembra 2013.

2. nadnacionalno sodelovanje: izboljšanje institucionalnih zmogljivosti javnih organov in deležnikov ter učinkovita javna uprava z razvojem in usklajevanjem makroregionalnih strategij in strategij za morske bazene;
3. medregionalno sodelovanje: krepitev institucionalne zmogljivosti javnih organov in deležnikov ter učinkovita javna uprava s širjenjem dobre prakse in strokovnega znanja, spodbujanjem izmenjave izkušenj itd.

POSEBNE DOLOČBE ZA PROGRAME SODELOVANJA

Zaradi sodelovanja več držav članic pri zasnovi in izvajanju programov sodelovanja predpisi za evropsko teritorialno sodelovanje urejajo številna posebna vprašanja, kot so delitev odgovornosti v primeru finančnih popravkov, postopki za vzpostavitev skupnega sekretariata s strani zadevnih organov upravljanja, posebni postopki za sodelovanje tretjih držav ali ozemelj, zahteve glede poročil o izvrševanju itd.

Države članice, ki sodelujejo v programu sodelovanja, morajo določiti enoten organ upravljanja, enoten organ za potrjevanje in enoten revizijski organ. Poleg tega morata biti organ upravljanja in revizijski organ v isti državi članici.

Pravilo, ki velja za druge programe v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj in v skladu s katerim posamezna država članica sprejme nacionalna pravila o upravičenosti izdatkov, za evropsko teritorialno sodelovanje ni primerno. Posledično je bilo treba jasno hierarhijo pravil o upravičenosti izdatkov vzpostaviti na evropski ravni.

Zaradi sodelovanja več držav so upravni stroški višji, zato je bila določena višja zgornja meja za izdatke za tehnično pomoč kot za druge vrste programov.

PREDLOG ZA KOHEZIJSKO POLITIKO EU PO LETU 2020

Komisija je maja 2018 predlagala nove uredbe o kohezijski politiki EU po letu 2020. Te vključujejo uredbo o posebnih določbah glede cilja „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg). V prihodnosti bo imelo evropsko teritorialno sodelovanje verjetno pet elementov:

- čezmejno sodelovanje;
- nadnacionalno in pomorsko sodelovanje;
- sodelovanje najbolj oddaljenih regij;
- medregionalno sodelovanje;
- medregionalne naložbe v inovacije.

Predlagana uredba določa tudi dva specifična cilja programa Interreg:

- boljše upravljanje programa Interreg;
- varnejša in bolj varovana Evropa.

Komisija predlaga, da se za obdobje 2021–2027 za evropsko teritorialno sodelovanje dodeli 8,4 milijarde EUR.

Ta uredba bo sprejeta po rednem zakonodajnem postopku, v katerem je Parlament enakovreden Svetu. To pomeni, da bosta morali ti dve instituciji še pred iztekom

leta 2020 doseči soglasje o pravilih prihodnjega evropskega teritorialnega sodelovanja. Parlament je marca 2019 končal prvo obravnavo.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Ker za uredbo o evropskem teritorialnem sodelovanju velja redni zakonodajni postopek, je Evropski parlament o njeni vsebini odločal enakovredno Svetu. Parlament je zagovarjal ohranitev obstoječe strukture evropskega teritorialnega sodelovanja s tremi vrstami programov.

Parlament je pozornost namenil posebnim izzivom, s katerimi se srečujejo najbolj oddaljene regije, za spodbujanje čezmejnega sodelovanja prek morskih meja pa je bilo v pravilo o 150-kilometrski omejitvi za najbolj oddaljene regije uvedeno več prožnosti. Poleg tega lahko na pobudo Parlamenta najbolj oddaljene regije v okviru enotnega programa za teritorialno sodelovanje združijo sredstva iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, namenjena čezmejnemu in nadnacionalnemu sodelovanju. Oblikovana so bila tudi posebna pravila, da bi izpolnili potrebe najbolj oddaljenih regij, ki sodelujejo s tretjimi državami.

V primeru nadnacionalnega sodelovanja je Parlament uspešno zagovarjal svoje stališče, da mora Komisija pri odločanju o seznamu območij, upravičenih do podpore, upoštevati sedanje in prihodnje makroregionalne strategije in strategije za morske bazene.

Parlament je uvedel več prožnosti v pravila na dva načina: z osredotočenjem 80 % sredstev na 4 tematske cilje, s čimer 20 % sredstev ostaja prostih, in uvedbo možnosti za prenos 15 % sredstev med čezmejno in nadnacionalno vejo.

Parlament je podprl predlog, da se seznam različnih naložbenih prednostnih nalog prilagodi posebnim potrebam cilja evropskega teritorialnega sodelovanja. Načini izvajanja programov sodelovanja so bili poenostavljeni, kar pomeni, da je bilo število organov, udeleženih pri izvajanju programa, zmanjšano, njihove obveznosti pa pojasnjene. Podrobneje so bile določene vsebinske zahteve za programe sodelovanja in poročila o izvajanju, da bi se zmanjšala upravna obremenitev organov, pristojnih za programe.

Evropski parlament je odločno zagovarjal potrebo po izboljšanju evropskega teritorialnega sodelovanja, zlasti kar zadeva naslednje vidike:

- okrepitev evropskega teritorialnega sodelovanja kot samostojnega cilja kohezijske politike EU s trdnim financiranjem za celotno obdobje 2014–2020;
- vzpostavitev ustreznega ravnovesja, kar zadeva tematsko osredotočenost, da bi bila slednja dovolj trdna, da bi bila v skladu s cilji za leto 2020, obenem pa dovolj prožna, da bi jo bilo mogoče prilagoditi različnim potrebam čezmejnega in nadnacionalnega sodelovanja;
- izboljšanje upravljanja in revizije programov, da bi zagotovili njihovo uspešnost.

Jacques Lecarte / Marek Kołodziejski
04/2019

